

Nagu teile meeldib

„Nagu teile meeldib“ kuulub Shakespeare'i paremate naljamängude hulka. Selle näidendi kirjutamisel on aluseks olnud Thomas Lodge'i lamburiromaan „Rosalynde“, missugune ilmus 1590. a. Tegelased on enam-vähem juba romaanis, vaid Proovikivi, melankoolne Jacques, Willem ja Madli on Shakespeare'i poolt loodud kujud. Muidugi on tunda osaliste iseloomu kujunduses suure näitekirjaniku kohandavat ja elustavat kätt. Vabadused Ardenni metsa floora ja fauna kujutamises (palmid, õlipuud, lõvid) on õieti Lodge'i omad.

„Nagu teile meeldib“ on pastoraalne draama. Siin sünnib tegevus eemal muu maailma hoolest ja kärast — Ardenni metsas. Eriti väljatõstetav ongi selle komöödia metsaromantika, mis tuletab meelde midagi muinasjutulist. Teiselt poolt see draama tema rohkete lauludega meenutab maski- või laulumängu. Tegelasedki tunduvad mingi delikaatse vahemaa kaudu olevat lahutatud igapäevaelust. Nad arvustavad küll maailma, kuid seda nad teevad teatava humaanse kõrvaltooniga. Ja nalju, mida nad rikkalikult puistavad, nad võivad pakkuda oma jõudeolekust. Nimelt need kujud ei tee õieti midagi muud kui kõnelevad ning autor ei näi soovivatki esile tõsta tegelaste toiminguid, vaid nende ütlusi ja tundeid. Jacques on puht vaatlev tüüp ja säärasena originaalne karakter Shakespeare'i draamas üldse. Tema eluülesandeks on mõelda ja arvustada. See on ainuke, mis teda paelub. Ka Proovikivi ülesanne seisab maailma arvustamises; tema teeb seda ainult teistest vaatekohast. — Shakespeare'i meisterlikumate naiskujude hulka kuulub Rosalind, kelle iseloomu on osavasti sulatatud eluröömsust, elavust ja loomulikku õrnust.

Autorit ei huvita selles tükis ükski sügavam probleem, ta on siin annud naljamängu, kus kogu tegevus läheb tujuküllaselt ja veidralt — tegelased kõik teevad ja jätavad tegemata nii nagu neile meeldib. Sellest asjaolust tingitult on mõningad kriitikud Shakespeare'ile etteheiteid sepitsenud — kirjanik ei olewat komöödia reeglitest kinni pidanud ja ta ei olewat hoolinud psühholoogilisest tõest. „Metshertsogi“ pagendamine venna Fredericki poolt, Orlando tagakiusamine Oliveri poolt, Orlando kavatsus Charles'iga maadelda jne. olevat põhjendamata ja juhuslik. Kui aga teose käiku ja tegelaste karaktereid tähelepanelikult jälgida, siis leiame, et need etteheited ei pea paika. Muidugi leidub selles teoses mõningaid momente, kus isiku psühholoogiline areng liig lodevalt sõlmitud on — nagu näiteks Oliveri ja hertsog Frederick'i meelemuutus teose lõpul — kuid need ei oma näidendi ülesehituses kuigi suurt kaalu. Pealegi tuleb arvestada asjaoluga, et tol ajal komöödias psühholoogia alal märksa suuremad vabadused valitsesid kui draamas.

Teiselt poolt on mõned kriitikud püüdnud selles teoses suurt ja sügavat ideelist baasi leida. Väidetakse, et selles näidendis Shakespeare tahab väljendada renessanssaja varajast „kultuuriväsimust“. Pagendatud hertsogi pöördumine oma kaaslaste poole metsaelu ülistamisega ja Proovikivi ning Corinnuse vaheline jutlemine hoovlaste ja lamburite elu võrdlemise teemal näivad selleks arvamiseks olevat põhjust annud. Kuid näib, et siin on kriitikud liig sügavale haaranud. Ei jää ju kogu tegelaskond metsa idüllilist lamburielu nautima, vaid Shakespeare annab pagendatud hertsogile ta vooruse tasuks näidendi lõpul riigi tagasi — samuti kõigile ta kaaslastele nende endised varandused. Isegi iriseja Jacques ei jää metsa, vaid eelistab sellele kloostrit. Nii siis pole siin „kultuuriväsimust“ kuigi palju — on vaid metsa-romantikast ja konventsionaalsusest vabanenud inimeste head tuju.